

Moció municipal en resposta a les amenaces d'Endesa a les administracions locals en relació al deute relatiu a les factures energètiques de les famílies vulnerables

La pobresa energètica és una de les problemàtiques socials que més afecta a la població en situació de vulnerabilitat i que es defineix com aquella situació de dificultat o incapacitat de mantenir l'habitatge a una temperatura adequada per al confort i la salubritat, així com de dificultat o incapacitat per fer front al pagament de les factures de subministraments bàsics d'electricitat, gas i aigua, i la incapacitat de viure en una llar sense defectes estructurals (com ara goteres al sostre, humitats...)

D'acord amb aquestes variables, un estudi d'Ivalua- Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (2016) va fer un càlcul de l'impacte de la pobresa energètica a Catalunya que situava en un 11% de les llars (325.021 llars, 855.000 persones). Actualment, a Catalunya, un 8,8% de la població no es pot permetre mantenir l'habitatge a una temperatura adient (Idescat, 2018). Aquesta és una dada que es manté estable en els darrers anys (del 2015 al 2017 era del 8,7%). D'altra banda, un 8,5% de la població catalana arriba amb molta dificultat a fi de mes (Idescat, 2018), el que es pot traduir en dificultats per fer front al pagament de factures de subministraments bàsics. Per tant, la pobresa energètica és una problemàtica social que afecta a un nombre important de famílies a Catalunya de forma sostinguda en els darrers anys.

A partir de l'any 2015, la Llei 24/2015 de 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica, aprovada per unanimitat al Parlament de Catalunya, estableix el principi de precaució, pel qual no es poden efectuar talls de subministraments a les persones en risc d'exclusió residencial. Aquesta Llei estableix, també, que les administracions públiques han d'establir els acords o convenis necessaris amb les companyies de subministrament d'aigua potable, de gas i d'electricitat per a garantir que concedeixin ajuts a fons perdut a les persones i unitats familiars en situació de risc d'exclusió residencial o els apliquin descomptes molt notables en el cost dels consums mínims.

La Llei 24/2015 mai ha tingut un reglament que la desenvolupi, tan sols un protocol d'actuació que en aquests moments es troba pendent de resolució al tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Al gener de 2017 una taula tècnica de treball formada per la Generalitat de Catalunya, les quatre diputacions, l'Ajuntament de Barcelona, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis i l'Àrea Metropolitana de Barcelona van presentar un model de conveni per oferir a les empreses subministradores. La proposta de conveni contemplava que les empreses cobririen, com a mínim, el 50% de la despesa que genera la pobresa energètica incloent els costos associats a la informació, l'atenció directa i la formació de les persones en risc d'exclusió residencial. Cap empresa subministradora important va voler, ni tan sols, debatre la proposta.

La Llei 24/2015 garanteix en el seu article 6 el subministrament elèctric a les persones vulnerables, però no defineix una obligació legal perquè siguin els municipis els que hagin de fer front al pagament de les factures impagades per les famílies en risc d'exclusió social. Per tant, durant aquests anys d'aplicació de la Llei, els Ens Locals han realitzat informes de vulnerabilitat, a petició de les empreses subministradores, que han evitat els talls de consum d'acord amb el principi de precaució, però no s'ha resolt el tema del deute de les famílies per manca d'una reglamentació de la Llei 24/2015, i per la manca d'acord en la signatura de convenis amb les empreses subministradores.

En aquest període ha entrat en vigor a nivell estatal el RD 897/2017, de 6 d'octubre, pel qual es regula la figura del consumidor vulnerable, el bo social i altres mesures de protecció per als consumidors domèstics d'energia elèctrica, i la seva modificació de l'any 2018 (RD15/2018) que estableix tres tipus de consumidors a protegir: el consumidor vulnerable amb un 25% de descompte en la factura; el consumidor

vulnerable sever amb un 40%; i el consumidor en risc d'exclusió social que té el 100% de descompte. Segons aquest Decret, els serveis socials (autonòmics o locals) han d'assumir el 50% de les factures d'aquest últim grup, els consumidors en risc d'exclusió social.

En aquest context, a l'agost de 2019 els ajuntaments (on els seus habitants en situació de vulnerabilitat acumulen un deute superior a 10.000 euros) han rebut una carta d'ENDESA que els reclama el pagament del 50% d'aquest deute i en què s'amenaça amb tallar els subministraments a les famílies a partir de l'1 d'octubre si no s'efectua el pagament. La carta d'ENDESA no solament reclama als Ens Locals el 50% del cost de les factures dels consumidors en risc d'exclusió social que tenen aquest reconeixement en el marc de la legislació del Bo Social, sinó que demanen que els ajuntaments es facin càrrec del 50% del deute dels consumidors vulnerables que no disposen de Bo Social. ENDESA declara que el deute de les famílies vulnerables a Catalunya és de 21.000.000€ (corresponent a 25.000 llars) i reclama el 50% (10.500.000€) als municipis.

Davant d'aquesta situació, la Diputació de Barcelona vam convocar als alcaldes i alcaldesses de la demarcació de Barcelona i les entitats municipalistes, el dimecres 4 de setembre, amb la voluntat de treballar en una resposta coordinada.

En aquesta sessió es va informar que el dilluns 2 de setembre va tenir lloc una reunió convocada per la Generalitat de Catalunya, - en la qual van assistir les entitats municipalistes, entitats del tercer sector i ens locals -, on principalment es va acordar: donar una resposta institucional unitària a ENDESA, amb una carta conjunta; crear una taula tècnica i jurídica per a elaborar una proposta de conveni que concreti la forma de gestionar aquest deute, i negociar amb ENDESA en base a la Llei 24/2015 com a marc de referència.

En aquesta sessió es va recollir, també, la preocupació dels ajuntaments davant l'amenaça d'ENDESA d'efectuar talls de subministraments, la condició d'inadequada de la carta (pel període estival i de recent constitució dels consistoris en què es va enviar), la sobrecàrrega en la gestió per part dels Serveis Socials Bàsics d'aquestes reclamacions, i la falta d'un marc de referència clar.

Com diu l'informe elaborat des departament jurídic de la Diputació de Barcelona, cap normativa autonòmica o estatal obliga als Ens Locals a pagar el 50% del deute de les famílies en situació de vulnerabilitat.

Per això, el Grup Municipal SER-PSC presentem els acords següents per a la seva aprovació en aquest Ple:

1. Demanar, com a condició indispensable, la retirada de l'amenaça d'ENDESA d'efectuar talls de subministraments a partir de l'1 d'octubre a les persones endeutades en situació de vulnerabilitat, per tal de poder iniciar una negociació amb un clima de cooperació i diàleg i perquè aquesta amenaça constitueix una il·legalitat d'acord amb la Llei 24/2015.
2. Crear una acció conjunta institucional per donar una resposta coordinada a la problemàtica de la pobresa energètica.
3. Instar a la Generalitat de Catalunya que lideri la negociació per a l'elaboració d'un conveni que permeti regular la gestió del deute històric i del que generin en el futur les famílies en situació de vulnerabilitat social, amb el consens de totes les institucions catalanes i amb la Llei 24/2015 com a marc de referència.

4. Instar a la Generalitat de Catalunya a la creació d'un espai estable de treball entre totes les institucions catalanes per a elaborar un protocol i reglament de desplegament de la Llei 24/2015 on es defineixi la gestió del deute generat per les famílies en situació de vulnerabilitat social i per garantir que cap ciutadà en situació de vulnerabilitat és objecte d'un tall de subministraments, en aplicació de la Llei 24/2015.
5. Exigir a ENDESA que assumeixi responsabilitats en relació a la garantia dels drets de la ciutadania en situació de vulnerabilitat social al subministrament elèctric, tal i com marca la llei.
6. Exigir la condonació del deute acumulat per les persones protegides per la llei 24/2015, des de l'any 2015 per garantir que ni les famílies en situació de vulnerabilitat ni les administracions hauran de fer front al deute de subministraments bàsics de les famílies vulnerables.

Donar trasllat d'aquests acords al Govern de la Generalitat, al Parlament de Catalunya, a les Diputacions provincials catalanes, a la Federació de Municipis de Catalunya, a l'Associació Catalana de Municipis, a l'Aliança contra la Pobresa Energètica, a la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, i a les associacions veïnals i entitats socials que lluiten contra la pobresa energètica al nostre municipi.